

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei, reprezentați de avocatul Andrian Condurari,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei împotriva Companiei aeriene „FLYONE” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la repararea prejudiciului material, prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor pentru asistența juridică,

împotriva deciziei din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

Dosarul nr. 2ra-993/23
NR. PIGD 2-22023855-01-2ra-17072023

Impedimentul în afara controlului debitorului. Renegocierea contractului. Clauze abuzive la renegociere. Despăgubiri pentru neexecutarea obligației.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru (D. Sușchevici)
Curtea de Apel Chișinău (N. Budăi, A. Bostan, G. Dașchevici)

16 iulie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei, reprezentați de avocatul Andrian Condurari,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Diana Stănilă, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 februarie 2022 Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei au depus cerere de chemare în judecată împotriva CA „FLYONE” SRL privind repararea prejudiciului material în sumă de 544,00 euro, a prejudiciului moral în sumă de 10.000 lei, a compensației pentru anularea zborului în mărime de 1200 euro și a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 8000 lei.

2. În motivarea acțiunii reclamanții Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei au indicat că au procurat de la compania aeriană „FLYONE” bilete electronice tur-retur pe ruta Chișinău – Ben Gurion, cu plecarea de la Chișinău cu cursa 5F 5447, pentru 14 iunie 2020, ora decolării 06:00.

3. Reclamanții au susținut că cu câteva zile înainte de plecare au fost contactați și anunțați despre faptul că, cursa 5F 5447, pentru 14 iunie 2020, ora decolării 06:00, a fost anulată, iar banii achitați pentru bilete nu vor fi returnați.

4. Reclamanții consideră că astfel de condiții sunt inacceptabile, nu corespund calității și standardelor prevăzute. Or, potrivit pct. 12 lit. a) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor, în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întâzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, în cazul anulării unui zbor, pasagerilor în cauză trebuie să li se ofere asistență de către operatorul aerian în conformitate cu capitolul VI din prezentul Regulament.

5. La 11 ianuarie 2022 reclamanții s-au adresat cu cerere prealabilă către compania aeriană „FLY ONE”, prin care au solicitat să li se ramburseze costul билетelor procurate în sumă de 544 euro și compensația conform pct. 18 lit. b) din Regulamentul menționat, a câte 400 euro pentru fiecare (3 persoane), însă pârâtul a refuzat în admiterea cererii prealabile.

6. Reclamanții au solicitat încasarea din contul pârâtului a costului билетelor procurate în mărime de 544 euro, a compensației în mărime de 1200 euro, repararea prejudiciului moral în mărime de 10.000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

7. Prin hotărârea din 06 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

8. Nefiind de acord cu hotărârea din 06 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, la 27 decembrie 2022 Veaceslav Macovei și Tatiane Macovei au

contestat-o cu apel, solicitând casarea în parte a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea pretențiilor privind repararea prejudiciului material în sumă de 544 euro, a prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei și încaarea cheltuielilor de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

9. Prin decizia din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei, casată hotărârea din 06 decembrie 2022 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în partea respingerii pretenției privind repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor pentru asistența juridică și în această parte a fost pronunțată o nouă hotărâre, prin care s-a încasat de la SRL „FLYONE” în beneficiul lui Veaceslav Macovei și Tatiane Macovei a câte 2500 lei fiecare, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3000 lei. În rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut.

10. Cu privire la pretenția privind încasarea din contul SRL „FLYONE” în beneficiul lui Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei a costului biletelor procurate în mărime de 544 euro, instanța de apel a apreciat ca fiind justă soluția instanței de fond. Or, din materialele cauzei s-a stabilit că, în legătură cu anularea cursei 5F 5447 pentru 14 iunie 2022, ora decolării 06:00, apelanților Tatiana Macovei și Veaceslav Macovei, la propria lor solicitare, de către Compania aeriană „FLYONE” le-au fost eliberate vouchere pentru valorificarea mijloacelor financiare achitate ca urmare a anulării zborului (f.d. 33), anulare care s-a datorat anumitor acțiuni, și, anume, în conformitate cu art. 1 din Hotărârea nr. 9 din 15 martie 2020 a Comisiei Naționale Extraordinare din Sănătate Publică, Autoritatea Aeronautică Civilă a asigurat sistarea tuturor curselor aeriene regulate de pasageri pentru care decolarea este planificată mai târziu de 17 martie 2020, orele 00:00 până la 01 aprilie 2020, orele 00:00. Prin urmare, SRL „FLYONE” a venit cu un set de opțiuni față de pasageri, oferindu-le servicii adiționale în valoarea prețului biletelor procurate, or, în conformitate cu Ordinul nr. 53-AR/20 din 17 martie 2020, cu privire la aprobarea opțiunilor oferite pasagerilor pe perioada sistării zborurilor în legătură cu situația pandemică cu noul coronavirus (COVID-19) și a Regulamentului pentru implementare a acestuia, au fost aprobate opțiunile oferite pasagerilor de către SRL „FLYONE” pe perioada sistării zborurilor.

11. Astfel, potrivit anexei nr. 1 a ordinului, transportatorul a oferit pasagerilor următoarele opțiuni: posibilitatea de a modifica gratuit biletul pentru un zbor alternativ pe aceeași destinație până la 31 decembrie 2020, în limita locurilor disponibile; posibilitatea modificării gratuite a biletului pentru o altă destinație până la 31 decembrie 2020, în limita locurilor disponibile; oferirea unui voucher în valoare egală cu prețul biletului inițial, plus 20% de la valoarea inițială; rambursare conform regulilor tarifului”. Apelanții au solicitat eliberarea de vouchere și compania aeriană a eliberat apelanților vouchere valabile pe o perioadă de 12 luni de zile, și anume, vouchere cu nr. 10116256144300001 cu valoarea de 208 EURO și voucher nr. 10116245463500001 cu valoarea de 336 EURO, ambele fiind valabile până la 25 martie 2022.

12. Instanța de apel a specificat că apelanții au recepționat voucherele la data de 11 ianuarie 2022, fiind informați despre termenul de valabilitate.

13. Cu privire la pretenția privind repararea prejudiciului moral, instanța de apel a considerat drept greșită soluția instanței de fond, precum că reclamantii nu au invocat

careva suferințe, nu au demonstrat prin probe pertinente și concludente și nu au specificat cauzarea prejudiciului moral în valoare de 10000 lei.

14. Instanța de apel, în sensul admiterii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral în mărime de a câte 2500 lei, a stabilit că reclamanții au avut stabilit zborul pentru un eveniment de familie, de alte plecări nu a avut nevoie, iar din cauza că voucherul a fost eliberat pe o perioadă limitată, nu au putut beneficia de acest serviciu, deoarece nu călătoresc. Reclamanților li s-a creat anumit disconfort și prejudiciu, prin faptul că călătoria programată nu a putut fi substituită, având în vedere scopul călătoriei, iar de alte călătorii aceștia nu au avut nevoie.

15. Totodată, instanța de apel a constatat că reclamanții sunt în drept să solicite adjudecarea cheltuielilor de judecată cu titlu de asistență juridică, având în vedere admiterea în parte a acțiunii.

16. Astfel, raportat la complexitatea cauzei, durata procesului, modul în care avocatul a asigurat apărarea reclamanților/apelanți și activitatea desfășurată în acest sens, faptul că acțiunea a fost admisă în parte, instanța de apel a dispus admiterea în parte a cerinței cu încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică în sumă de 3000 lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

17. La 28 iunie 2023 Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei, reprezentati de avocatul Andrian Condurari, au declarat recurs împotriva deciziei din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea în parte a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri privind admiterea acțiunii în partea încasării prejudiciului material în sumă de 544 euro, la fel și a prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei, precum și a cheltuielilor de judecată.

18. În motivarea recursului recurenții au invocat că concluziile instanței de apel expuse în decizie vin în contradicție cu circumstanțele cauzei. Astfel, au indicat că voința lor de a elibera vouchere în schimbul biletelor sau a restituirii banilor nu a fost exprimată și nici nu a fost ratificată ulterior. Mai mult, nu a fost prezentată nici dovada existenței împuternicirilor persoanei care se pretinde că a solicitat eliberarea voucherelor, de a acționa din numele reclamanților - apelanți. Prin urmare, nu au fost întrunite condițiile de valabilitate a actului juridic și anume nu a fost exprimat consimțământul părților de a efectua operațiunea juridică - novația.

19. Cu privire la pretenția privind încasarea prejudiciului moral, recurenții au susținut că instanța de apel, deși în drept a aplicat corect legislația, totuși, a cuantificat eronat mărimea prejudiciului moral fiecărui reclamant a câte 2500 lei, sumă, care, în opinia recurenților, este una diminuată și nu va acoperi disconfortul și suferințele cauzate lor.

20. De asemenea, în opinia recurenților, suma dispusă spre încasare de către instanța de apel cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în mărime de 3000 lei, este una subestimată în raport cu complexitatea cauzei și durata procesului, luând în considerație participarea avocatului la toate etapele procesului (instanța de fond, apel, recurs) precum și pe parcursul unei perioade de 1 an și 6 luni.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

21. La 18 iulie 2023 Curtea Supremă de Justiție e expediat intimătei CA „FLYONE” SRL copia recursului pentru a depune referință. Referința nu a parvenit din partea intimătei.

22. Cu referire la termenul declarării recursului, instanța de recurs menționează că din materialele dosarului rezultă că decizia instanței de apel a fost pronunțată la 25 martie 2023 și expediată în adresa recurenților la data de 25 aprilie 2023 (f.d.115), însă date care să confirme recepționarea ei la materialele dosarului lipsesc. Prin urmare, recursul declarat de Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei, reprezentați de avocatul Andrian Condurari, la data de 28 iunie 2023 se consideră a fi în termen.

23. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurenților au fost expuse cu suficientă precizie și claritate.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

24. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

25. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (1) și (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, prevederile legii noi intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, art. V, pct.1–9, pct.11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

26. Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

27. Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

28. Respectiv, recursurile declarate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 urmează a fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii acestora.

29. Art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

30. Art. 431 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. (2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. (3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. (4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

31. Art. 432 din Codul de procedură civilă (până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023)

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă

încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.” (2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea.

32. Art. 442 alin. (1), fraza 1 din Codul de procedură civilă:

„Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432”

33. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

34. Art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: b) să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

35. Art. 19 alin. (1), (2), (3) și (5) a Codului civil:

„ (1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

(2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat).

(3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).

(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea”.

36. Art. 328 alin (1) Cod civil:

„Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atît pe cale de acțiune, cît și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce a ascultat opiniile participanților la proces.

37. Art 901 alin. (1) lit. e) și alin. (5) Cod civil:

„Atunci cînd, fără justificare, debitorul nu își execută obligația, creditorul poate, în condițiile legii și, după caz, ale contractului, la alegerea sa: e) să ceară plata de despăgubiri pentru prejudiciul suferit prin neexecutare. Neexecutarea obligației înseamnă orice abatere, cu sau fără justificare, de la executarea corespunzătoare a obligației și include neexecutarea totală sau parțială a obligației, executarea necorespunzătoare sau cu întîrziere a obligației”.

38. Art. 904 alin. (1) și (4) Cod civil:

„(1) Neexecutarea obligației debitorului este justificată dacă ea se datorează unui impediment în afara controlului debitorului și dacă debitorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele acestuia. (4) În cazul în care impedimentul justificator este permanent, obligația se stinge. Obligația corelativă de asemenea se stinge. În cazul obligațiilor contractuale, efectele restitutive ale acestei stingeri sînt reglementate prin dispozițiile art. 926-932, care se aplică în mod corespunzător.

39. Articolul 926. Restituirea prestațiilor obținute prin executare

„(1) Prin efectul rezoluțiunii o parte contractantă (beneficiarul) care a primit vreo prestație

prin executarea obligațiilor de către cealaltă parte contractantă în temeiul contractului supus rezoluțiunii sau al tranșei contractului supusă rezoluțiunii este obligată să i-o restituie. În cazul în care ambelor părți contractante le revin obligații de restituire, obligațiile sînt corelative.

(2) Dacă prestația a constat în plata unei sume de bani, suma primită trebuie restituită”.

40. Articolul 991 alin. (1) Cod civil:

„Obligația se stinge în baza înțelegerii dintre părți de a o înlocui cu o altă obligație (novație), cu excepția valorilor mobiliare, dacă art.8 din Legea nr.184 din 22 iulie 2016 cu privire la contractele de garanție financiară nu prevede altfel”.

41. Articolul 1027 alin. (1) din Codul civil:

„Contractul se consideră încheiat dacă părțile au ajuns la un acord privind toate clauzele lui esențiale”.

42. Art. 1069 din Codul civil:

„Clauza propusă de una dintre părți nu este negociată individual dacă cealaltă parte nu a putut să-i influențeze conținutul, în special deoarece aceasta s-a elaborat anticipat, indiferent că face parte din clauze standard sau nu.

Dacă una dintre părți propune celeilalte părți să selecteze din mai multe clauze, clauza nu se consideră negociată individual doar pentru că cealaltă parte a selectat din clauzele propuse.

Dacă o clauză a fost propusă ca parte a unor clauze standard, se prezumă că ea nu a fost negociată individual. În contractul dintre un profesionist și un consumator se prezumă că: a) clauzele au fost propuse de către profesionist; b) clauzele nu au fost negociate individual; c) clauzele elaborate de către un intermediar sau un alt terț au fost propuse de către profesionist. Clauză standard se consideră clauza care a fost elaborată anticipat pentru o multitudine de contracte implicând diferite părți și care nu a fost negociată individual”.

43. Art.1072 din Codul civil

„Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este propusă de către profesionist și dezavantajează considerabil, contrar bunei credințe, consumatorul.

Articolele 1077-1079 cuprind lista clauzelor considerate abuzive în contractul dintre un profesionist și un consumator fără necesitatea evaluării lor conform alin.(1) din prezentul articol și art.1075.

Listele prevăzute de articolele menționate la alin.(2) nu vor fi interpretate ca liste exhaustive. La evaluarea caracterului abuziv al unei clauze contractuale în sensul art.1072 alin.(1), art.1073 și 1074 se va ține cont de: a) respectarea obligației de transparență prevăzută la art.1071; b) natura obiectului contractului; c) circumstanțele determinante în cadrul încheierii contractului; d) celelalte clauze contractuale; e) clauzele cuprinse în orice alt contract de care depinde contractul”.

44. Art. 1077 alin. (1) pct. 3 Cod civil:

„Sunt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect: obligarea consumatorului de a respecta clauze cu care acesta nu a avut posibilitatea reală să se familiarizeze înainte de încheierea contractului”.

45. Art. 1411 alin.(1), (4) Cod civil:

„Prin contractul de transport, o parte (transportator) se obligă față de cealaltă parte (pasager sau expeditor) să o transporte împreună cu bagajele ei sau, respectiv, să transporte bunul la locul de destinație, iar cealaltă parte se obligă să plătească remunerația convenită. Dispozițiile legale privind prestările de servicii se aplică contractului de transport în măsura în care nu contravin dispozițiilor privind contractul de transport.

46. Art. 1417 alin.(1) Cod civil:

„Contractul de transport de persoane se confirmă (se documentează) printr-un bilet (titlu de călătorie) sau alt document care dă dreptul la transport. Biletul poate fi emis în format electronic.

47. Art. 1420 alin.(1) Cod civil:

„Transportatorul este ținut să repara prejudiciul cauzat în urma încălcării termenului de transportare, cu excepțiile prevăzute de lege”.

48. Art.1 din Legea privind protecția consumatorilor, nr.105 din 13.03.2003:

„Prin noțiunea de consumator se înțelege orice persoană fizică ce intenționează să comande, să procure sau care comandă, procură, folosește produse, servicii pentru necesități nelegate de activitatea de întreprinzător sau profesională.

Prin noțiunea de agent economic se înțelege orice persoană juridică sau fizică autorizată pentru activitate de întreprinzător, care fabrică, transportă, comercializează produse ori părți din produse, prestează servicii (execută lucrări).

Prin noțiunea de serviciu se înțelege activitatea alta decât cea din care rezultă produse, desfășurată în scopul satisfacerii unor necesități ale consumatorilor”.

49. Art.6 din Legea nr.105 din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor:

„orice consumator are dreptul la: c) remedierea sau înlocuirea gratuită, restituirea contravalorii produsului, serviciului ori reducerea corespunzătoare a prețului, repararea prejudiciului, inclusiv moral, cauzat de produsul, serviciul necorespunzător; b) protecție împotriva riscului de a achiziționa un produs, un serviciu ce ar putea [...] să-i prejudicieze drepturile și interesele legitime; d) informații complete, corecte și precise privind produsele, serviciile achiziționate.

50. Art.10 din Legea nr.105 din 13.03.2003:

„prestatorul este obligat: j) să răspundă pentru prejudiciul cauzat de serviciul prestat necorespunzător.

51. Conform art.20 din Legea privind protecția consumatorilor, nr.105 din 13.03.2003

„(1) Consumatorul este în drept să pretindă repararea prejudiciului cauzat de produsele, serviciile necorespunzătoare indiferent de faptul dacă s-a aflat sau nu în relații contractuale cu vânzătorul, prestatorul.

(4) Prejudiciul moral cauzat consumatorului de producător, vânzător, prestator prin încălcarea drepturilor lui prevăzute de prezenta lege, precum și de alte acte normative, se repară în mărimea stabilită de instanța judecătorească.

(5) Prejudiciul moral se repară indiferent de repararea prejudiciului material cauzat consumatorului.

(6) Pentru repararea prejudiciului cauzat consumatorului, acesta trebuie să facă dovada prejudiciului.”

52. Art.21 din Legea nr.105 din 13.03.2003:

„(1) Prestatorul (executantul) este obligat să asigure prestarea serviciului (executarea lucrării) în termenele și condițiile stabilite în reglementările specifice în domeniu sau stipulate în contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării).

53. Art. 96 alin.(1), (1¹) Cod de procedură civilă:

„instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

MOTIVAREA INSTANȚEI

54. Din materialele cauzei s-a constatat că Tatiana Macovei și Veaceslav Macovei au procurat, de la compania aeriană „FLY ONE” bilete electronice tur/retur pe ruta Chișinău-Ben Gurion cu plecarea de la Chișinău cu cursă 5F 5447, pentru data de

14.06.2020, ora decolării 06:00.

55. Anterior plecării, Tatiana Macovei și Veaceslav Macovei au fost contactați de compania aeriană și anunțați despre faptul că cursa 5F 5447, pentru 14 iunie 2020, ora decolării 06:00, a fost anulată.

56. Deoarece au fost anunțați că banii pentru procurarea biletelor nu vor fi returnați, la 17 februarie 2022, Macovei Veaceslav și Macovei Tatiana au înaintat prezenta acțiune către SRL „FLY ONE” privind încasarea prejudiciului material în sumă de 544,00 euro - costul biletelor, a prejudiciului moral în sumă de 10.000 lei, a compensației în mărime de 1200 euro și a cheltuielilor pentru asistența juridică în sumă de 8000 lei.

57. Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea din 06 decembrie 2022, a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Macovei Veaceslav și Macovei Tatiana către SRL „FLY ONE” privind încasarea prejudiciului material în sumă de 544 euro, a prejudiciului moral în sumă de 10.000 lei, a compensației în mărime de 1200 euro și cheltuielile pentru asistența juridică în sumă de 8000 lei, ca fiind neîntemeiată.

58. Curtea de Apel Chișinău, fiind investită cu examinarea apelului, a admis apelul declarat de către Macovei Veaceslav și Macovei Tatiana, a casat hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 06 decembrie 2022, *în partea respingerii pretenției privind încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor pentru asistența juridică*, și în această parte adoptă o nouă hotărâre, prin care: s-a încasat de la SRL „FLY ONE” în beneficiul lui Macovei Veaceslav și Macovei Tatiana a câte 2500 lei pentru fiecare - cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3000 lei. În rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut.

59. Verificând decizia din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticile invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că la caz se consideră admisibil recursul declarat și se impune necesitatea admiterii recursului, cu casarea (în partea respingerii pretenției de reparare a prejudiciului material) a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, respectiv, de emiteră în această parte a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii cu dispunerea încasării prejudiciului material în mărime de 544 euro ce reprezintă costul biletelor de călătorie; în rest, cu menținerea deciziei instanței de apel, din motivele ce succed.

60. Pornind de la criticile recurenților aduse actelor de dispoziție judecătorești contestate, Colegiul notează că dezacordul recurenților vizează hotărârile instanțelor ierarhic inferioare în ce privește respingerea pretenției de reparare a prejudiciului material în sumă de 544 euro cauzat prin neîndeplinirea de către transportator a obligației de transportare la locul destinat. La fel, recurenții și-au manifestat dezacordul și cu soluția instanțelor ierarhice în ce privește cuantumul despăgubirilor morale acordate, cerînd un quantum mai mare (de 10 000 lei) decît cel acordat de instanța de apel (a câte 2500 lei pentru fiecare reclamant).

61. Reieșind din prevederile art. 442 CPC, instanța de recurs va verifica legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel doar în partea contestată - în partea pretenției privind încasarea despăgubirilor materiale (a costului biletelor procurate), a cuantumului prejudiciului moral acordat, la fel și a cheltuielilor de judecată care derivă din aceste pretenții.

62. În ce privește primul aspect al recursului, Colegiul constată că,

recurenții/reclamanți Tatiana Macovei și Veaceslav Macovei au procurat de la compania aeriană „FLYONE” trei bilete electronice tur/retur pe ruta Chișinău-Tel Aviv - Chișinău, cu plecarea de la Chișinău spre Tel Aviv cu cursa 5F 5447, pentru data de 14 iunie 2020, ora decolării 06:00 și retur cu cursa 5F 5448 pentru data de 28 iunie 2020, ora decolării 09:40 de la Tel Aviv (aeroportul Ben Gurion), unul la preț de 208 euro și două la preț de 336 euro, iar în total reclamanții au achitat pârâtului 544 euro.

63. Astfel, reieșind din prevederile art.1417 Cod civil, enunțat supra, rezultă că părțile au încheiat un contract de transport de persoane pentru cursa Chișinău (KIV) – Ben Gurion International Airport (TLV) din 14 iunie 2020 și pentru cursa Ben Gurion International Airport (TLV) - Chișinău (KIV) din 20 iunie 2020.

64. Anterior plecării, Tatiana Macovei și Veaceslav Macovei au fost anunțați de compania aeriană despre faptul că cursa 5F 5447, pentru 14 iunie 2020, ora decolării 06:00, a fost anulată.

65. După cum s-a constatat, compania aeriană „FLYONE” a suspendat toate zborurile în perioada: 17.03.2020 – 30.06.2020, în temeiul Directivei Operaționale a Autorității Aeronautice Civile nr. 03-15.03.2020 – și nr. 06 – 16/05/2020 cu privire la instituirea unor restricții în domeniul aviației civile în scopul prevenirii răspândirii infecției cu noul Coronavirus, precum și în temeiul Hotărârii Comisiei Naționale extraordinare de sănătate publică nr. 9 din 15.03.2020 și nr. 11 din 15.05.2020.

66. Cu adevărat, în conformitate cu art. 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020 a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie -15 mai 2020.

67. Ulterior, la 15 mai 2020, Comisia Națională extraordinară de sănătate publică, prin Hotărârea nr.10 a decis menținerea suspendării curselor aeriene regulate și charter de pasageri până la 30.06.2020 (f.d.30-32).

68. Prin urmare, instanța de recurs reține că neexecutarea obligației asumate de compania aeriană FLYONE este justificată și s-a datorat unui impediment în afara controlului debitorului. Or, art. 904 alin. (1) Cod civil citat mai sus stipulează că, neexecutarea obligației debitorului este justificată dacă ea se datorează unui impediment în afara controlului debitorului și dacă debitorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele acestuia.

69. Reclamanții Tatiana Macovei și Veaceslav Macovei au solicitat companiei aeriene FLYONE rambursarea costului biletelor procurate în mărime de 544 euro.

70. La rândul său, compania aeriană „FLYONE” le-a refuzat reclamanților rambursarea întregului cost al biletelor, însă le-a propus în acest context, modalități alternative de despăgubire:

- posibilitatea de a modifica gratuit biletul pentru un zbor alternativ pe aceeași destinație până la 30 martie 2021;
- posibilitatea modificării gratuite a biletului pentru o altă destinație până la 31 decembrie 2020 în limita locurilor disponibile;
- oferirea de voucher în valoarea egală cu prețul biletului inițial;
- rambursarea conform regulilor tarifului.

71. Compania aeriană a susținut că în baza solicitării, pentru pasagerii Macovei Veaceslav, Macovei Tatiana și Macovei Alina au fost emise vouchere cu valoarea egală cu prețul biletului inițial:

- pentru rezervarea J 5MU 4Z – voucherul cu nr. 10116256144300001 cu valoarea de 208 euro, valabil până la 25 martie 2022;

- pentru rezervarea D1SG8V – voucher cu nr. 10116245463500001 în valoarea de 336 euro, valabil până la 25 martie 2022.

72. Conform acestor vouchere (valabilitatea cărora s-a determinat a fi de 12 luni din momentul emiterii), titularul acestora beneficiază de zborul către orice destinație în termen de până la 25.03.2022 (f.d. 34).

73. Reclamanții pretind, că prin acordarea acestor vouchere, li s-a propus înlocuirea obligației vechi cu una nouă – zborul către orice destinație, doar că această nouă obligație a fost limitată în timp, acest zbor fiind posibil de realizat doar în interiorul unui an de zile, adică până la 25.03.2022. Aceste vouchere așa și nu au fost valorificate de reclamanți, iar de alte servicii din partea companiei aeriene nu au beneficiat; respectiv, oferirea voucherelor nu poate fi considerată drept o executare corespunzătoare a obligațiilor asumate de compania „FLYONE” și nici o despăgubire pentru serviciul neprestat.

74. La rândul său, compania aeriană „FLYONE” a considerat stinsă obligația asumată conform contractului – de transportare a reclamanților la locul de destinație, în termenul convenit sau de acordare a despăgubirilor în locul prestației neexecutate, odată ce noile clauze de alternativă oferite de compania aeriană prin intermediul voucherelor au fost acceptate de către reclamanți. Această din urmă poziție a fost acceptată și de către instanțele ierarhic inferioare.

75. Instanța de recurs analizând situația de caz, constată că compania aeriană „FLYONE”, deși și-a asumat obligația de a transporta reclamanții Macovei la data de 14 iunie 2020, la ora 06:00 de la Chișinău spre Tel Aviv și, retur, de la Tel Aviv spre Chișinău pentru data de 28 iunie 2020, ora 09:40, această obligație nu și-a executat-o, prevalându-se de impedimentul din afara controlului său (restricțiile impuse de autorități în legătură cu pandemia Covid-19), asta deși riscul neîndeplinirii obligației legat de anularea zborului fiind imputat antreprenorului și nu consumatorului. Iar, termenul executării contractului la caz, a fost unul esențial, potrivit naturii obligației (reclamanții având bilete tur/retur) și reclamanții Macovei această prestație nu au primit-o, deși au achitat pentru ea 544 euro.

76. Instanța de recurs mai menționează că, compania aeriană „FLYONE” în locul prestației neexecutate a încercat o renegociere a clauzelor contractului de transport, prin oferirea unor măsuri alternative descrise mai sus. Iar, analizând aceste măsuri alternative, completul constată că acestea nu reprezintă opțiuni convenabile, de natură să înlocuiască prestația pe care n-a executat-o compania aeriană.

77. La rândul său, faptul că reclamanții Macovei au acceptat una din măsurile de alternativă propuse - zborul către orice destinație în termen de până la 25.03.2022, nu echivalează cu stingerea obligației anterioare din 14.06.2020 și nu constituie o despăgubire a costului biletelor de călătorie de 544 euro.

78. Din aceste considerente, Completul de judecată apreciază că clauza nou oferită în schimbul celei vechi este una abuzivă, sancționată fiind cu nulitate absolută. Or, din toate variantele de alternativă a măsurilor propuse de compania aeriană, reclamanții Macovei au ales una mai puțin dezavantajoasă pentru ei, întrucât rambursarea conform regulilor tarifului este o opțiune mai dezavantajoasă decât cea de oferire a voucherului de călătorie cu valabilitatea până la 25.03.2022. Cu atât mai mult că, după cum s-a constatat, asemenea măsuri de alternativă au fost instituite în prealabil de către compania aeriană, fiind introduse prin Ordinul nr. 53-AR/20 din 17 mai 2020, care ulterior s-a propus reclamanților. Deci, noile clauze legate de zborul de alternativă în locul celui contractat la 14.06.2020, au fost unele de adeziune, nefiind negociate în

prealabil cu reclamanții Macovei și nefiindu-le propuse acestora variante de alternativă la discreția proprie a reclamanților, prin urmare, se reține caracterul abuziv a acestor noi clauze (oferirea voucherului pentru zborul către orice destinație în perioada de până la 25.03.2022) și care respectiv, nu sunt capabile să stingă prin înlocuire obligația precedentă asumată la 14.06.2020 de a transporta reclamanții Macovei de la Chișinău spre Tel Aviv (la 14 iunie 2020, la ora 06:00) și, retur, de la Tel Aviv spre Chișinău (la 28 iunie 2020, ora 09:40).

79. Pentru considerentele respective, instanța de recurs găsește întemeiată cerința reclamanților Macovei de a fi despăgubiți material cu contra-costul билетelor de călătorie procurate în valoare de 544 euro (100%). Drept urmare, se impune casarea în această parte a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu dispunerea admiterii respectivei pretenții și de încasare de la compania aeriană FLYONE în beneficiul reclamanților Macovei Veaceslav și Macovei Elena a sumei de 544 euro.

80. În ce privește dezacordul recurenților cu quantumul prejudiciului moral acordat de instanța de apel în mărime de 2500 lei pentru fiecare dintre reclamanți, Colegiul apreciază ca fiind justă concluzia instanței de apel de acordare a respectivei sume.

81. Poziția recurenților precum că suma de 2500 de lei încasate fiecăruia nu ar acoperi în mod real prejudiciul cauzat, nu este justificată și nu poate conduce la modificarea deciziei instanței de apel în partea majorării quantumului prejudiciului moral încasat. La rândul său, faptul că suferințe morale ar corespunde unui quantum pretins de 10 000 lei, nu a fost dovedit.

82. De menționat că, un aspect esențial referitor la criteriile de stabilire a daunelor morale rezidă din faptul că categoria prejudiciului moral este foarte subiectivă și necesită dovezi foarte concludente, pornind de la suma cerută pentru compensarea prejudiciului moral. Or, instanța de judecată este cea care în raport cu consecințele suportate de reclamanți, determină mărimea compensației echitabile, în măsura în care această compensare poate aduce satisfacție, având în vedere caracterul și gravitatea suferințelor cauzate.

83. Din aceste considerente, Colegiul va menține soluția acordată de instanța de apel la compartimentul quantumului prejudiciului moral acordat reclamanților Macovei pentru faptul că nu li s-a prestat serviciul de călătorie în termenul stabilit, în mărime de de 2500 lei pentru fiecare reclamant; la rândul său, probe din care să reiasă un alt quantum al despăgubirilor morale, la dosar lipsesc.

84. Cu referire la cheltuieli, după cum s-a constatat, interesele reclamanților au fost reprezentate de avocatul Andrian Condurari, conform mandatului avocațial: Seria MA nr.1698481 din 26 noiembrie 2021, anexate la materialele cauzei (f.d.5), iar pentru serviciile juridice ale avocatului a fost achitată suma de 8000 de lei, conform bonului de plată Seria QL nr. 270087 din 26 noiembrie 2021 (f.d.38).

85. Dat fiind faptul că din cele două pretenții de fond, reclamanții urmează să obțină câștig de cauză pe două dintre ele, în temeiul art. 94 alin. (1) și 96 alin. (1) și (1¹) a CPC aceștia urmează să beneficieze de compensarea cheltuielilor de judecată în aceeași proporție. Respectiv, reclamanților urmează a li se compensa din contul companiei aeriene „FLYONE” suma de 6000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

86. Coroborând circumstanțele ce preced, Colegiul Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat și va casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului material și a admiterii parțiale a pretenției de încasare a cheltuielilor de judecată și va emite în aceste

laturi, o hotărâre nouă privind dispunerea încasării prejudiciului material în mărime de 544 euro ce reprezintă costul biletelor de călătorie, la fel, a cheltuielilor de judecată în sumă de 6000 lei. În latura compensației pentru anularea zborului în mărime de 1200 euro (care nu a fost contestată), decizia instanței de apel se va menține.

87. În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. b) și alin.(3) Cod de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei, reprezentați de avocatul Andrian Condurari.

Casează în parte decizia din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 06 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei împotriva Companiei aeriene „FLYONE” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la repararea prejudiciului material, a compensației pentru anularea zborului, a prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor pentru asistența juridică, în partea respingerii pretenției privind repararea prejudiciului material și admiterii parțiale a pretenției de încasare a cheltuielilor de judecată, și, în respectivele laturi emite o hotărâre nouă prin care:

Se încasează de la Compania aeriană „FLYONE” Societate cu Răspundere Limitată în beneficiul lui Veaceslav Macovei și Tatiana Macovei costul biletelor de călătorie în mărime de 544 (cinci sute patruzeci și patru) euro, și cheltuielile de judecată în mărime de 6000 (șase mii) lei.

În rest, menține decizia din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă